100 öar, 1000 gårdar

Vilka gårdar som brändes och vandaliserades i Stockholms skärgård kan inte med säkerhet sägas. I många fall får vi nöja oss med ofullständiga uppgifter och antaganden. Efter anfallet upprättades register över vilka hemman som drabbades, men kartläggningens har begränsningar och brister som innebär att den är långt ifrån komplett. Ändå visar den att merparten av de hemman som fanns på öarna drabbades.

Så vitt vi vet idag var det ett hundratal öar och platser i skärgården som anfölls och närmare tusen gårdar, stugor och torp ödelades. Totalt sett blev närmare tio tusen skärgårdsbor hemlösa, det motsvarade en femtedel av Stockholms dåtida. befolkning

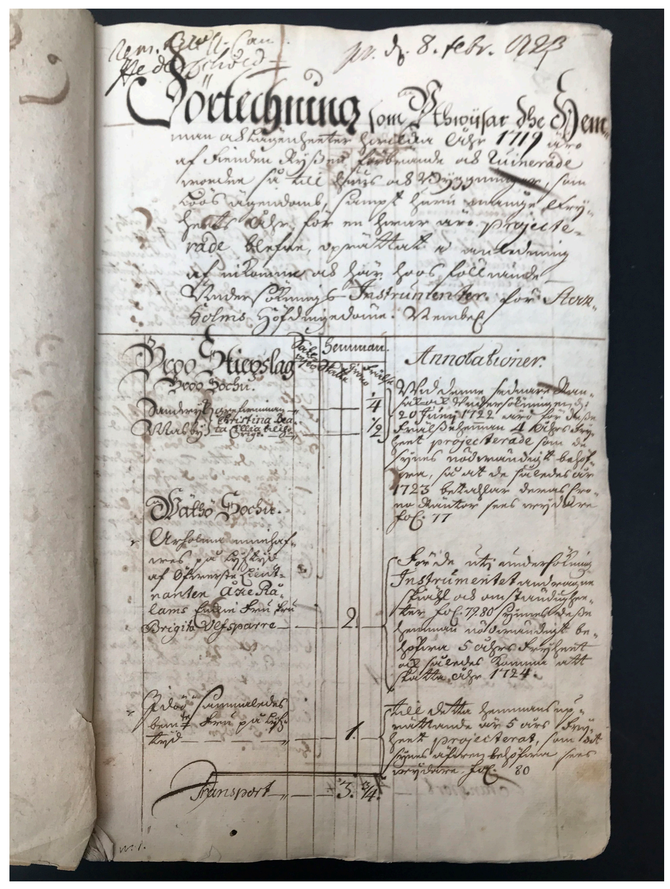

Inledningen till "Förtechning som utwijsar dhe Hemman och Lägenheter, hwilcka Åhr 1719 äro af Fienden Ryssen förbrände och ruinerade wordne, så till Huus och Byggningar som Lös Ägedomb"

10 000 hemlösa

Den ekonomiska skadan var naturligtvis stor. Räknat i pengar drabbades självklart de rikaste värst, men de som fick lida mest var ändå allmogen, som förlorade allt. Alla byggnader, båtar, bryggor, gärdesgårdar och redskap. Dessutom skördar och grödor som ännu inte bärgats, spannmål, foder, förråd, djur, skog och lösöre. Allt var borta.

Värst var kanske att ryssarna systematiskt hade bränt, sänkt eller slagit sönder båtar, bryggor, båthus och fiskeredskap. Det rev sönder hela infrastrukturen i skärgården och orsakade svält den följande hösten och vintern eftersom bönderna inte kom åt att fiska eller jaga.

Någon större hjälp från kronan var det heller inte tal om. Den svenska statskassan var barskrapad efter det långa nordiska kriget. Skärfolket var i huvudsak hänvisade till sin egen förmåga att mätta sina munnar och bygga upp gårdarna igen. Som hjälp på traven gav ändå kronan en viss tids skattefrihet åt de drabbade. Längden på denna var som regel mellan fem och åtta år och bidrog till att de flesta gårdarna snabbt byggdes upp igen.

Mynt med värdet en halv daler silvermynt från 1723

Det blev säkert en hård vinter 1720 och de följande åren innebar många umbäranden. De flesta gårdar verkar ha byggts upp igen förvånansvärt snabbt – efter tio år syns i allmänhet inga spår av anfallet i skattelängderna. Men spåren hos befolkningen varade länge. Nästan hundra år senare berättade kyrkoherden i Väddö, Fredrik Öhrströmer, att befolkningen tagit olycksåret som utgångspunkt för en ny tideräkning.